

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
23aj-Kolozsvár, Str. Bara-
L. Pop. — Brassai-utca 16.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség ----- 977
Kiadóhivatal ----- 844
Nyomda ----- 879
Haber osztály ----- 455
Zs. N. Sz. ----- 885

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címez-
endek. — Kéziratokat nem
adunk vissza és nem érte-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

mann Goldschmidt ur

V. évfolyam, 172. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 12

1922. augusztus 6. Vasárnap

Beszterce

Eddig úgy nyújtakozott az erdélyi zsidóság felé, mint a Garizim hegye, melynek csúcsa nyirkos gomolyagokban bocsátja alá a fojtó ködöket. Az erdélyi zsidóság ott állott a hegy lábánál fuladozó lélegzettel, széteső tagokkal és nem volt hatalom, mely le tudta volna rázni melléről az életfojtó ködös lidérvonyomást. A besztercei ortodox központ. Erdély egyik legnagyobb zsidó hitközsége, a kolozsvári ortodox hitközség balsó egységével, békességével és továbbfejlődésének lehetőségével fizetett meg a „központi iroda” züllesztő, destrualó munkáját. És az, amit a besztercei iroda Kolozsvár zsidó életében véghezvitt, megadta a lehetőséget a destrualó elemek munkájának az összes többi zsidó hitközségekben is. A zsidó közélet egyetlen intakt vára, a hitközségek egysége kezdett üres fikciójá válni. És ha valahol bomlasztó tendenciák ütötték föl fejüket, ott még csak keresni se kellett: „a kéz a besztercei iroda keze volt”. És az erdélyi zsidóság jobbjai hiába látták a fenyegető veszedelmeket: nem tudtak ellene semmitse tenni, Beszterce, az egyedül fűdőitő, patentirozott ortodoxia ködfelhőjébe burkolózva ott nyújtakozott az erdélyi hitközségek egysége és békéje fölött. Nem volt mentés, nem volt védekezés ellene. A nyirkos, fojtó ködfelhőket csak égi-földi zivatar törölni tudta volna, de az is nem lehet.

Az égi-földi zivatar végre kitört. És épen azon a ponton, ahol a legkevésbé vártuk. Egy hegynek csúcsa megrázkódott: és épen az a hegy, melynek nyakán ott állt és ahonnan nehéz gomolyagokban bocsátkoztak alá a fojtogató ködök. Beszterce ortodox hitközsége volt ez a tisztító vihar és hegynek megrázkódása. Beszterce ortodox hitközsége közgyűlést tartott és viharos manifesztációban megtagadta a besztercei „ortodox központi irodát”. Ezzel a megrázkódással, ezzel a megtagadással úgy szerteoszlatott a fojtogató köd, mint amikor égi vihar csap szét a felhők között. Kitisztult a zsidó lát-határ messzi horizontja és Erdély ortodox zsidósága csudálkozva ébredhet magára. Ki is ez az „ortodox központi iroda”, hogy tetelönül néstük közsegeink egységét bomlasztó munkáját? A kolozsvári hitközség képviselőtestülete lemondott, mert nem tudott elégtételt kapni a „besztercei központi irodától”. De hát mi ez a „besztercei központi iroda”, hogy az 5 elégtételadása olyan fontosnak látszott az ország egyik legnagyobb ortodox hitközsége előtt? Azt tudtuk, hogy az erdélyi ortodox hitközségek nagyrésze még csak elismerni sem hajlandó ezt a „központi irodát”. Azt is tudtuk, hogy az iroda, egyik dédelgetett intézménye a bukaresti Schor rabbinak, akinek nem épen eldicsekedni való viselt dolgairól a napilapok hasábkait irtak tele. Azt is tudtuk, hogy az állás nélküli „rabbi” és „főrabbi” urak sárt sorokban állanak a besztercei iroda bomlasztó tevékenysége mögött. Csak mentől több részre az ország-gatni az ortodox hitközségeket. Annál több stallum keletkezik a „főrabbi” urak részére. Hiszen minden hitközségnek kell egy „főrabbi”, még ha csak tíz emberből áll is. A kolozsvári szakadár szefárdoknak is

kell. Vannak vagy harmincötven. Mindezt jól tudtuk. Hát akkor mi-ben rejlett mégis a központi iroda ereje és tekintélye. Hogy egy nagy hitközség képviselőtestülete inkább lemond, mert nem kap elégtételt a „központi irodától”.

Mindezt tudtuk. De mást is tudtunk. Azt tudtuk és úgy tudtuk, hogy a besztercei iroda mögött azért mégis ott áll az erdélyi ortodoxia számottevő része is. És mindennek fölött ott áll mögötte a besztercei ortodox hitközség. Tekintélyes ortodox zaidó hitközség: az 5 sulya nehezen esik a mérleg serpenyőjébe. Ezt tudtuk és így tudtuk. Egyszer csak váratlan meglepetés érte az erdélyi zsidó ortodoxiát. A hegy, mely eddig sulyával ránehezkedett és szétmorzsolással, megfojtással fenyegette hitközségeinket: megrázkódott és a maga számalmas semmiké-
gében mutatta meg a titokzatos fojtó ködöket. A besztercei ortodox hitközség megtagadta a besztercei ortodox irodát. A saját hitközsége. A saját talaja szakadt ki a lába alól. A saját hegyescsúcsa rázta le magáról

fojtogató ködeit. Ez a megtagadás olyan határozott, olyan elkeveredett volt, a felháborodás olyan elemi tisztító erővel tört ki az „iroda” ellen, hogy visszacsinalni többé nem lehet. Nagy tettet csinált a kis Beszterce, az erdélyi Jiszraelben. Az 5 felháborodása hozta meg a tisztulást. Mostan már így áll a helyzet. Erdély ortodoxiájának nagy része eddig sem ismerte el a „központi” irodát. Saját hitközsége tegnap tagadta meg. Hát ki az a „központja” még ezentúl is az iroda? A kolozsvári hitközség képviselőtestülete lemondott, mert, ha elhatárolt volna is volt vele, de elismerte az iroda tekintélyét. Hol van most ez a tekintély? A saját hitközsége felháborodva taszította el magától és a zaidó közélet bomlasztójának bélyegezte. A kis Beszterce keményen megrázkódott és megnyitotta a sort. Itt az ideje, hogy a kis Beszterce példáját a nagy Kolozsvár kövesse. Uj képviselőtestületet választunk: ott meg tudjuk mutatni. Lerázni mellünkrol a ködöket, mely hitközségeink feltett egységét akarja megfojtani.

— Attól, hogy Bajorországot a birodalom, a „Reich” renitenskedésért elválna a nyers anyagoktól és a birodalom területén lévő erőforrásoktól, mi bajor férfiak nem nagyon tartunk.

Ha a birodalom majd nem szálit szentet, ellátják majd országunkat a csehek, a franciák és az angolok (?)

A nyers vastól nem zárhat el minket Berlin. Németországnak magának sincs már elegendő nyers vasa, építőanyagot szintén magunk tudunk majd gyártani, az idegen szén behozatalával. Cementünk pedig magunknak is van elég.

A műtrágyatermelésnél is függetleníthetjük magunkat az észak-németek szállításától. Nem zárhatnak el bennünket, csupán a káliszállítások elmaradása jelentene kárt. Igen ám, csak hogy

ha az északnémetek nem szállítanak majd nekünk, majd veszünk és kapunk kálit Lotharingiából, amely ma a franciáké.

— Ha Észak a Dél ellen blokádot kezdene, mi majd azon leszünk, hogy a Dél blokkolja Északot az élelem szállításánál. Van húsunk, tejünk, zsirunk, tojásunk... Am nézze Berlin, mire megy velünk...

A Kahr fiatal hiveinek ezek a drasztikus gondolatmenetei. Németország világháborúja után, amelyet ellenségeinek blokádjá révén vesztett el, még olyan blokádról sem áttalának beszélni harcoskedvű baj-
rok, amellyel az összes többi németek ellen a bajor-németek hadakoz-
nak — a Wittelsbachok trónfoglalásáért.

Antiliberalis blokk alakul Szovátán

Az erdélyi nép még nem kapott elégtételt a választási törvénytelenységéért. A javuló lei és a politika

Az Uj Kelet tudósítójától

A lei árfolyamemelkedése, amely lázas irgalmat keltett a gazdasági körökben, a politikai helyzetre sem maradt hatás nélkül. A kormány úgy érzi, hogy az emelkedő lei a liberális uralmat is megszilárdíthatja és a kiföld spekulációját a maga érdemeinek állítja be. A kormánylapok rendszeres munkáról irnak, amellyel a valutajavitást a kormány előkészítette, sőt arra is utalnak, hogy a kormány, imé beváltja ígéreteit és megoldja a gazdasági válságot.

A „Lupta” Szovátáról

Csak természetes, hogy az ellenzéki sajtó elutasítja ezt az érvelést és hangoztatja: milyen katasztrófát jelent, hogy a lei épen ma javul, amikor a magasabb árfolyam a gabonakivitelét sodorja válságba. A kormány mindenesetre lázasan dolgozik, hogy a váratlanul jött spekuláció hasznos eredményeit megrögzítse s a szakminisztériumokban éjjel-nappal munkában vannak.

A „Lupta” érdekes adatokat közöl a szovátai eseményekkel kapcsolatban. Megvilágítja a kormány kísérleteit, amelyekkel felsőbb befolyással igyekezett Maniuekat megkörnyékezní és kifejti, miért marad teljes lehetetlenség a liberális párt és a nemzeti párt közeledése.

Szakítás vagy kompromisszum előtt az angol-francia viszony

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, augusztus 5. Lloyd George az alsóházban a jóvátételről meg-
szólalt vitában szót emelt.

— Kétirányban bírálták a kormány politikáját. Egyrészt azt kívánták, hogy álljon Franciaország oldalára, másrészt intse Franciaországot, hogy ne bánjon olyan keményen Németországgal. Ez a két-féle politika nem egyeztethető össze. Szerinte nem lehet a politikát erőszakos eszközökkel érvényesíteni. Eljutunk oda, hogy

választani kell kompromisszum és a szakítás közt.

Akik merész politikát kívánnak a kormánytól, azok nem akartak szakítást tanácsolni, tehát nincs joguk bátorlannak mondani a kormány politikáját.

Az alsóház ülésének további folyamán Horne kincstári kancellár kijelentette, hogy gondos tanulmányozás alapján arra a meggyőződésre jutott, miszerint Németország tekintélyes összegeket tudna fizetni a jóvátétel javára, de hogy ezt tehesse, bizonyos haladéokra van szüksége. A garancia-bizottság jelentése tekintetében nem mondhat semmi véglegest, de határozottsággal állítja, hogy az új német adókat már életbeléptették. A régebbi adók emelését nem tartották lehetségesnek, de ezzel szemben Németország hetvenmilliárd papírmárkányi kényszerkölcsönt bocsátott ki.

A német kormány teljesítette a jóvátételi bizottság által felállított követelések legnagyobb részét.

Berlini jelentések szerint a német birodalmi bank elnöke kijelentette, hogy Németország nem képes beszerezni a kompenzációk fizetéséhez szükséges idegen devizákat. A helyzet az angolok mérsékelt állásfoglalása következtében enyhült, a valuta is javult.

Balfour jegyzéke meglepetés

Berlin, augusztus 5. A végsőkig feszült helyzetben ma enyhe javulás tapasztalható az angolok mérsékelt állásfoglalásának hatásaként. A legutolsó párisi jegyzék, valamint a Balfour jegyzéke a legnagyobb meglepetést hozták és annak bizonyosságát, hogy

Páris és London között belső ellentétek vannak.

Ebben a pillanatban meg nem tudható, hogy sikerül-e ezeket Londonban áthidalni. Angol politikai körök szerint a konferencia kilátásai jelentékenyen kedvezőlenebbek az utolsó negyvennyolc órában. Berlini értesülés szerint Wirth az angol követtel Németország és Franciaország közötti közvetítésre törekszik. Rámutat a súlyos következményekre, amelyek az augusztus ötödiki francia intézkedések Németországra jelentenek. A kérést ma továbbították Londonba.

Mivel fenyeget a bajor reakció

Bécs, augusztus 5. Az Uj Kelet már jelentést tett arról a politikai mozgalomról, amelynek célja az, hogy Bajorországból és Ausztriából önálló állam létesüljön. A Németországtól való különválás propagandistái most már „gazdasági előnyök” hirdetésével is csinálnak hangulatot az új Wittelsbach-királyság mellett. Egy bajor reakciós, a főiskolai szövetség egyik vezetője a következőket mondotta a mozgalomról.

— A régi Bajorország feltámasztásának és megnagyobbodásának hívei minden eszközzel ki akarják használni azt a hangulatot, amelyet a köztársaság védelmét előző törvény végrehajtása a bajor önnállósági törekvések százezernyi hívenél kelt. Német tömegsztrájkokkal minket térdre kényszeríteni nem fognak. A tömegsztrájkra a birtokos parasztság azzal felelhet, hogy megszünteti a városok részére az élelemszállítást.

Az uralkodót — írja a „Lupta” — Bratiano többször bírta rá olyan kezdeményezésre, amely alkalmas volt a korona presztízisének veszélyeztetésére. Előbb Szébenbe utazott a király, de akkor a nemzeti párt vezéreinek Bukarestben akadt dolguk. Amikor a királyné Szovátiára érkezett és olyan hírek terjedtek el, mintha udvari obédre szándékozna meghívni a fűrdőn tartózkodó politikusokat (a kormány tagjai is ott ültek már), Maniu edesanyjához utazott, Vajda pedig vadászatra Dan Sever birtokára. Főire nem érthetően adták ezáltal tudásra a liberálisoknak:

a nemzeti párt a fehérasztalhoz sem hajlandó leülni Bratianuékkal, annál kevésbé a zöldasztalhoz.

Feltűnő volt, — írja tovább a „Lupta” — hogy Szovátián az erdélyi politikusok még a szokásos udvariassági látogatást is elmulasztották a királynénál. Ennek oka az, hogy a törvénytelen séggekkel legázolt erdélyi román nép elégtételt vár, de mindig csak olyan kísérletekkel találkozhat az udvar részéről, amely minden elégtétel nélkül az erdélyiek kibékítését célozza a letipró liberálisokkal. Az udvar még mindig csak a liberálisok eszköze — mondják a nemzetipártiak.

Antiliberalis blokk

Ezekután — fejezi be cikkét a „Lupta” — érthető, hogy az elkeveredés csak még jobban fokosódott Erdélyben és Maniu most újabb lépésre szánta el magát.

Maniu Gyula aláírásával ellátott meghívókkal Szovátiára kéri az ellenzéki pártok vezéreit és tekintett nélkül arra, hogy hányan jelennek meg, megalakítja az antiliberalis blokkot.

Ezt a konferenciát még augusztusban megtartják, hogy őssig az ellenzék felkészülhessen a közös akcióra.

Héjjas terrorcsapata megtámadott egy vonatot

Különfélében kintarták meg a zsidókat és zsidó külsejű keresztényeket. Egy evangélikus lelkész az inzultált utasokat megvédte

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, augusztus 5. A Héjjas-ügy hullámai már elsimultak — Budapestben. A vidéken most kezdődnek. Héjjas Iván legényei ugyanis, akiket rettenthetetlen Iván Nyugat-magyarországra küldött, hogy alkalmas időben osztrák területre lépve, a fehérek bandagarázdálkodásait folytassák, a kaland sikertelensége főltői fájdalomban ismét rávetették magukat a zsidókra. A banda tagjai mostanában Szombathely környékén portyáznak és állandó rettegésben tartják a környék lakóit, de nem kímélik a vasúti utasait sem.

Tudósításunk a legújabb botrányról itt következik:

Hétfőn este hét órakor a csomai vasútállomásnál ötven-hatvan, jobbra tizennyolc-huszéves fiatalember várakozott a Szombathely felé induló személyvonatra. Többen közülük derékszíjjal, botokkal, bikasökökkel voltak ellátva. Amikor a vonat befutott az állomásra, éktelen ordítózásba törtek ki, szidalmazták a zsidókat és kijelentették, hogy a vonatra zsidó nem szállhat föl.

Az utasok eleinte nem hederítették a garázdálkodó legényekre, de amikor fel akartak szállni a vonatra, Héjjas tanítványai hátulról megtámadták és súlyosan inzultálták őket. Winkler Hermann csomai mászáróst háromszor fejjeszúrták.

A banditák egy része a vonatra is felszállt és kupéról-kupéra járva igazoltatták a zsidó külsejűeket. A különítmények recipéje szerint a zsidókat bevitték a maguk kupéjába és itt agyba-főbe verték őket. Magtörtént perze nem egy esetben, hogy gyanus orru keresztényeknek is meg kellett szenvedniük szemita hasonlóságukat.

Megtörtént, hogy az utasok a garázda terroristák elől bezárták a kupét. Ők azonban kupéjukkal kinyitották és becipelték maguk közé az áldozatot.

Egy H. L. nevű budapesti bűrkereskedő így adta elő megkínosztatását:

— A terroristák bevitték fülkékbe és vallatni fogtak.

— Zsidó vagy? — kérdezte tőlem, az ötvennégyéves családapától egy huszéves suhanc.

— Zsidó vagyok, — feleltem — de azt hiszem, hogy Európában vagyunk és vallatni csak hatósági személynak van joga.

— A legfőbb jog — felelte erre egy őrmesteri egyedurubába öltözött fiatalember — mi vagyunk és te bűdös zsidó, fogd a szád és ne tégy megjegyzéseket.

Eulenburg-per az angol fővárosban

Fekete misékkal gyanúsítják meg az angol arisztokratákat. Egy táncosnő titokzatos öngyilkossága. Hogyan mulatnak és hogyan ölnek meg asszonyokat a földalatti Londonban. Kik a bűnösök? Volt-e Edward király a Montcon-palotában?

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága, július 31.

Frida Campton, London legszebb és legünnepeltebb táncosnője július 24-én elmérgesztette magát. Július 25-én megírta az „Evening Post”-nak, hogy azzal a kokainnal ölte meg magát, amelyet a Montcon-palotában kaptott. Ez a két sornyi leplezés olyan botrányt kavart fel, amely lelke leglélekig rázta meg az angol arisztokráciát. Július 26-án az „Evening Post” folytatta leplezéseit és akkor már más lapok is foglalkoztak a titokzatos öngyilkossággal. A bizonytalan gyanúsítások formát kaptak és a felkorbácsolás következmény szigorú vizsgálatot és szigorú megtorlást követelt. És a történelmi palota földalatti termeiben, ahol királyok és kancellárok ellen esküdtek össze azelőtt való százasokban, megbosztelenített történelmi nevek vonaglanak azóta szégyenletes förtelmek vádjai alatt.

Frida Campton nem hagyott végrendeletet, sem más irást a lakásán nem találtak, amely földerítette volna tragikus halálának körülményeit. Bizalmas barátai közül csak egynek írt levelet a halála előtt, miss Bessie Weerafoolnak, aki szintén táncosnő. Ez a hölgy két napig küszködött a lelküsmetével, mert nem tudta: jót, vagy rosszat eszelesek-e, ha a titkot tovább adja. Végre arra határozta el magát, hogy nem fojtja el az igazságot, még ha botrány is lesz belőle és még akkor sem, ha a legmagasabb körökig is elárad a botrány, amelyhez fogható csak Berlinben zakatolt az Eulenburg-per idején. A levelet átadta az „Evening Post”-nak és ez is közzétette. Azt írta meg Campton ebben a levélben, hogy

idegeit tönkretette a kokain, lelket pedig a Montcon-palota, amelynek állandó vendége volt. A Montcon-palota földalatti baccanáliái öröklék fel az életet. Szomorú vége azoknak a lelkén szárad, akik oda-hurcolták. De nem vádol senkisémm, mert nem akarja nyugalmából fölrázni az országot, amely azt hiszi, hogy a pénz, a hatalmat és a koronát tisztelni kell.

Az „Evening Post” nem volt esnyire homályos és kíméletes. Kommentárt írt a levélhez, feltárta a Montcon-palota rejtelmeit, megállapította, hogy biatos tudomása szerint a Montcon-palota fekete orgiáiban olyanok is részesek, akik közel állanak a koronához. A rendőrség vagy a Falk-part revízió alá, nyomozás visszafelé egészen Edward király életéig és akkor meg fogja találni azokat, akikről számon kérheti miss Campton halálát.

A Falk-per fölhánytorgatása, az elhunyt király ólvasatos megemlégetése a polgári társadalomban mértéktelen el-

Utána pedig areul ütött. — Ismered Rassayt? — folytatták a kérdezősködést.

— Láttam, — feleltem.

Erre nekem támadtak és botjaikkal végigverték rajtam. A fejem vérzett.

— Hát Dródyt ismered?

— Nem ismerem.

— Hazudsz! — kiáltották és ismét rám vetették magukat fogvicsorítva, mint a véredek.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

Rókát és más szőrmet fest az Unio gözmosógyár Kolozsvár

— Ismered Rassayt? — folytatták a kérdezősködést.

— Láttam, — feleltem.

Erre nekem támadtak és botjaikkal végigverték rajtam. A fejem vérzett.

— Hát Dródyt ismered?

— Nem ismerem.

— Hazudsz! — kiáltották és ismét rám vetették magukat fogvicsorítva, mint a véredek.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

Amikor a vonat Németi állomásra ért, lelétek a vonatról, rámparancsoltak, hogy senkinek ne mondjam el esetemet és kiáltásom háromszor utánuk: Eljen Héjjas Iván! Az állomáson a vadosfai evangélikus lelkész volt segítségemre, aki egyébként a többi zsidókat is figyelmeztette, hogy szálljanak le és egy másik vonaton folytassák utjukat.

fölfedezett egy titkos vasajtót, amely csigalépcsőn földalatti termekbe vezetett. Az ezeregyéjszaka csodái kápráztak az acéllal és tükörrel borított pokolban. Királyi pompájú csarnokokban kokaintól és förtelmes kocsapongás elernyedt férfiak és asszonyok fetrengtek a szőnyegeken. Mind meztelen volt és mind örjögött.

A földszintre néhányan revolverrel nyomultak a detektív-csapat után és bonyosmeríteni akarták a visszavonulásra. A rendőrök tanácsotlanok voltak, mert érezték már, hogy darázsészékbe nyultak. És azzal az ürüggyel, hogy tanácskosniok kell, fölmentek az emeletre. Egérutat adtak a társaságnak és ez őlt is az alkalmat. Mikor a rendőrök megint a földszintre mentek, már seki sem találták csak egy pár ismeretlenebb művésznőt, akiket úgy megrészegített a kokain, hogy mozdulni sem tudtak. Továbbá két kiskorú arisztokratát és négy egyetemi hallgatót. Végül pedig Dávid Falkot, a Montcon-palota bérlőjét és mst. Brisslyt, Falk barátját. Ezeket letartóztatták.

A vizsgálat során kiderült, hogy Dávid Falk hasonló játékbarnokokat rendezett be Párisban és Montecarlóban, de a legnagyobbaszában mégis a londoni volt. A rendőrség minden áron azt akarta rábizonyítani, hogy orosz zsidó, de Falk okmányokkal igazolta angol származását. Ősi, előkelő angol családból származik, de elzüllött. Ezt az állítását fentartotta a bíróság előtt is, ahol úgy viselkedett, mint egy gentleman.

Első sorban báró Montcont tisztázta. Kijelentette, hogy a bárónak sejtelve sem volt arról, hogy milyen célra bérlti ki a palotáját. A fekete miséket tagadta. Termeiben csak kártyázni jöttek az emberek és legfőkébb meg azért, hogy kokaint meg ópiumot szivjanak. A látogatóit nem is ismerte, sem más tudhatta, kik azok. Hogy vendégei között királyi vérből származók is voltak, az közönséges rágalom.

Mindenki megkönnyebbült, legjobban a bíróság. Dávid Falk minden ópiumot magára vállalt, a többit pedig nem kell firtatni. A bíróság Dávid Falkot ópium- és kokainnal való tiltott üzérkedés miatt hat havi börtönbüntetéssel sújtotta, barátját mst. Bessy Brisslyt pedig ezeregyéjszaka font sterling pénzbüntetésre ítélte el.

Összevissza ennyi történt. A barnbarlang édon kapujára nem tettek lakatot és mst. Bessy Brissly az ezeregyéjszaka font lefizetése után tovább rendezte a földalatti baccanáliákat. A legmagasabb arisztokrácia tovább szórakozott és még most is szórakozna, ha szegény Frida Campton idegei fel nem mondták a szolgálatot. Váratlan öngyilkossága újból felkavarta a botrányt és még nagyobb erővel, mint márciusban. A rendőrség nem meri másodszer is el-tussolni, mert féli a nyilvánosságtól és még jobban azoktól, akik számon kérik a halottaikat. Azokat az áldozatokat, akiket a kokain és a kocsapongás ölt meg az arisztokrácia berzalmas tükörpincéiben.

A gyanúsított arisztokraták közül azonban mindezekig még nem tartóztattak le senkisémm. De megint letartóztatták Bessy Brisslyt és azonkívül vagy két tucat kínait, akiket az a gyanyu terhel, hogy a kokaint ők szállították a Montcon-palotának.

Óriási izgalommal várják Londonban a nyomozás eredményeit. A sajtó letartóztatásokat követel és azzal fenyegetik, hogy ha megint elfojtják a vizsgálatot, név szerint fogja megnevezni azokat a főúrasokat, akik a Montcon-palotát fentartották és azokat a művésznőket, artistanőket és polgári asszonyokat is, akiket a Montcon palota orgiái halálba kergettek. Az „Evening Post” pedig nap után azt kérdi: tudja-e már a rendőrség, kik rendezték ott a fekete miséket és igaz-e, hogy a palota látogatói közé valamikor Edward király is tartozott? A rendőrség hallgat, de tovább nyomoz. Ha mást nem is, de azt ki kell deríteni, hogy Campton haláláért kit kell felelősségre vonni a bíróság előtt? Peter Uhle

> Egy es az igall nemzetgyűlöte a román államtitkár ugyan megkat. A szomást vádolj felől Pokár így szól: ... hat a zsidó nem tudok Pekár, ő en a hazog h igazsághoz hogy a zsidó o kenytelen róla. Más toztatár M kat - Hm, kik is tartó mondatból. Mondják, csak annyit en nem me ember vagy dolom a zsidó hogy mások menta, hog turóztattak. Más kérdés mert ő tartó kérdés ann izsáki gyil meri ők esá met. A vsio románokat. még nem a beszédei tel hősöknek, f ha a tánc u

> Igen, len is. A m Pál interpell. „Az hiszen cíója összeft perrel. Szer kellett volna ha egyáltalá románok it kenykedtek vsszavégőtt, hogy kik hi nem inkább keitek az o pedig az or és ezeket a sai, Héjjas hogy a rom a zsidók tev Bethlen Istv goványi vall másokból az ket gyilkolta lorere, az i rendbeli gy est sem a figyelemrem tartotta anna is mentették holmi kis ra amolyan tes bet azokat ket a vádlót zsidókról, h nokat, ezt s a bíróság is Bethlennek a vallomás, h az interpell Sándor Pál

> Budapest hogy kik a nem lehet a tábornokok voltak, amit Pestről Szol nokságra, h román katon nem politiká hallgatnak, i A politika nek már kel denek meg János volt n ezt mondja: kat magyar egyelőre nem mondhatok, arisztokraták Tehát ariszt Bethlen rok

PILPUL

> Egy kicsit a zsidókat is érdeklí es az izgalmas veszekedés a magyar nemzetgyűlésen: hogybát hi is hivta be a románokat Pestre. Pekár Gyula államtitkár ur parlamenti beszédében ugyan megvédte, egyenlőre a zsidókat. A zsidókat és Bethlenék egy-mást vádolják a román veretással, erre felel Pekár, a kurzus Sh-kespeareje és így szól: „Az mondják, hogy a románok a zsidók hivaták be, de én erről nem tudok”. Derék urimber ez a Pekár, ő erről nem tud. Ő megafolja a hazug híresztelést ő ragaszkodik az igazsághoz és ha mondják is itt ott, hogy a zsidók hivaták be a románokat, ő kénytelen bevallani, hogy nem tud róla. Más kérdés az, mondja, kik tartóztatják Magyarországon a románokat? Hm, hm, más kérdés. Hat persze, kik is tartóztatnák. Kiderült az előző mondatból. Hogy ki hivatá őket? Mondják, hogy a zsidók és a Pekár csak annyit mondok, hogy mondják, de én nem mondok semmit. Én egy urimber vagyok, filozemita, én nem vádolom a zsidókat, legfeljebb azt áltozom, hogy mások állítják. De én? Itenem, hogy én is higgyem. Hogy kik tartóztatják? Az persze más kérdés. Más kérdés annyimint: üsd a zsidót, mert ő tartóztatja a románokat. Más kérdés annyimint: Héjjasi és az ő isáki gyilkosait fel kellett menteni, mert ő csak megterelték a haza sérelmét. A zsidókon, akik tartóztatják a románokat. Zsidókon torolták meg, de még nem a zsidókon, Pekár és Bethlen beszédei tehát jelszavak a pesti pogrom-hősöknek, felszólítás a táncra. Csoda-e, ha a tánc újra kezdődik.

> Igen, nemcsak Pekár, hanem Bethlen is. A magyar miniszterelnök Sándor Pál interpellációjára felolva azt mondja: „Az hiszem, a képviselő ur interpellációja összefüggésben van az orgoványi perrel. Szorint-m a képviselő urnak azt kellett volna kérdeznie, kik voltak azok, ha egyáltalán voltak ilyenek, akik a románok itmaradása érdekében tevő kenykedtek”. Bethlen tehát szellemesen visszavágott, miért kérdai Sándor Pál, hogy kik hivaták be a románokat, miért nem inkább azt, hogy kik tevékenykedtek az otnaradásuk érdekében. Márpedig az orgoványi per vallomásaiból, és ezeket a vallomásokat Zbona és társai. Héjjasi pibékjei tették, kiderült, hogy a románokat maradása érdekében a zsidók tevékenykedtek. Szép, hogy Bethlen István gróf esult helyez az orgoványi vallomásokra. Ezekből a vallomásokból az is kiderült, hogy emberek gyilkoltak meg jog és törvény ellenére, az is kiderült, hogy Héjjasi sorrendbeli gyilkosságát követett el, de ezt sem a miniszterelnök nem tartja figyelemreméltónak, sem a bíróság nem tartotta annak idején. A gyilkosokat fel is mentették, a felbujtót meg se citálták, holmi kis rabláért kaptak a vádlottak amolyan tessék-lássék büntetést. Ellenben azokat az slibihuzugságokat, amiket a vádlottak találtak ki az isáki zsidókról, hogy ők tartóztatják a románokat, ezt azentírásnak veszi Bethlen is, a bíróság is. Milyen jól jött ennek a Bethlennek az orgoványi rablógylkosok vallomása, hogy visszavághatott annak az interpellációkkal kellemtelenkedő Sándor Pálnak.

> Budapestén agyonütötték a kérdést, hogy kik hivaták be, itt Romániában nem lehet egyonütni. Itt élnek azok a tábornokok és politikusok, akik jelen voltak, amikor kildöttségek szaladtak Pestről Szolnokra a román főparancsnokságra, hogy az istenért jöjjenek. A román katonák, akik érthető okokból nem politizálnak és érthető okokból hallgatnak, igen kedvesek Bethlenéknek. A politikusok is diszkréték. Bár kezdenek már kellemtelennek lenni, mert keszenek megszólalni. Az első Erdélyi János volt meghatalmasolt miniszter, ő ezt mondja: „Hivaták bizony a románokat magyar küldöttségek. Személyekről egyelőre nem beszélhetek, csak annyit mondhatok, hogy a küldöttségek élén arisztokraták és gyártulajdonosok álltak. Tehát arisztokraták, mintha ezek inkább Bethlen rekonaí volnának és nem zsi-

dók. Tehát gyártulajdonosok. Ezek már gyanusok. De Erdélyi finom diplomata. Ő siet kijelenteni, hogy Friedrich, aki szintén gyártulajdonos, olyan jelenték-

telen ember volt annak idején, hogy az ő hívására senkise hallgatott volna. Szegény Friedrich, mit vétett Erdélyinek, hogy így rehabilitálta?

Tovább javul a lei,

de az a gyanu, hogy ez a külföld játéka az ideit román gabona olcsó megvásárlása céljából. Nyilatkoznak a szaktekintélyek. Gyön-gén javult a márka

— Az Új Kelet tudósítóitól —

A bukaresti pénzügyi és a lei külföldi árfolyamjavulása következtében a külföldi értékek esése tovább tart. A devizapiacra sokkal kedvezőbb kötések történtek leiben, mint ahogy azt a lei párisi jegyzése után várták. Párisban a frankot tíz eijes kurzuson becsatották pisera, Bukarestben viszont kilenc és fél lejen.

A márka gyön-gén javult. Svájcban két ponttal j gyűzők magasabban mint tegnap. Bukarestben a márka tizenhat centimes volt, az előző napi tizenkét és félhez képest.

A lei hivatalos árfolyama Párisban emelkedő tendenciával tíz centimes. Bukarestben a francia frankot kilenc lei ötven baniért kinslták. A cseh korona tovább romlott: 29 95-ről 29 85-re. A font sterling 815 re slyed, a lírát 5.40 en jegyzik. A dollárt 122 ért adják és veszik. Az osztrák korona 0.26-on áll, a magyar korona 5.75-ön.

A legfelsőbb valutabizottság tegnapi ülésén

Sassu kereskedelemügyi miniszter elnöklele alatt a devizabizottság feállitását határozták el. A bukaresti devizabizottság külföldi mintára fog működni olyanformán, hogy megállapítja a külföldi devizákat és ehhez képest arányosan a lei árfolyamát. A bizottság megnyitását és működésének módját külön bizottság fogja meghatározni. Elhatározták tovább a valutabizottság, hogy a bukaresti bizottság a lei a legrealisabb értéken jegyezze.

— A kormány ugyanis nem hajlandó tovább tűrni — mondotta Sassu miniszter — hogy a spekuláció befolyásolja a hivatalos kurzusokat. Nincsen szükség nemzeti kényszerárfolyamra azt akarjuk, hogy a lei csak azon az értéken jegyezze, amely a realis üzlethétkések szerint indokolt.

A hozott határozatok végrehajtására külön állandó bizottságot küldtek ki, amelynek tagja a kereskedelmi és iparkamara elnöke, a Banca Nationala képviselője, a földtanács elnöke és Pilidi a nagybankok megbizottja.

Mit mondanak a szaktekintélyek

Az „Adeverul” a román pénzügyi élet jelentős vezetőségűeiseihez kérdést intézett a lei váratlan megjavulásával kapcsolatban. Sauleou v. pénzügyminiszter a következőket mondta:

— Kétféle krízis van: jó krízis és rossz krízis.

A pénzügyi piacunkon ma tapasztalható izgalom teljesen érthető, hiszen nagyon sok kereskedő és iparos került előző közelettségei miatt egzisztenciális válságba a lei emelkedése miatt. Reméljük azonban, hogy a mostani látszatra rossz krízis később meghozza kedvező következményeit is az ország általános gazdasági haladása irányában. Az emelkedő lei nagy károkat okoz, de vég-eredményében mégis csak magas árfolyamra leire van szükségünk.

Cihocshi, a felső kereskedelmi akadémia rektora a többtermelést ajánlja.

— A lei mostani megjavulása kétségkívül a külsőbőndőlő gabonaeportra vezethető vissza. Az emelkedés azt bizonyítja, hogy csak

a gazdasági törvények szabad érvényesülése

javíthatja meg valutánkat és semmi-estre sem bizonyos mesterséges műfogások. Azt követeltem, hogy nekünk minél többet kell termelnünk, főleg az export számára. Az állam pedig tanulja meg, hogy a termelőnek jogában van a maga munkájának gyümölcsöt élvezni, mert ez az egészséges többtermelés alapja.

Hegi Theodorace, a kereskedelmi és iparkamara elnöke további emelkedést jósol.

— A leinek bármilyen emelkedése, — mondotta — csak

a gabonszára csökkentését

hozza magával, nekünk pedig sok eladó gabonánk van. Az utolsó napok kedvező eszése után csak mégjobb termést várhatunk, nagyobb mennyiségű gabonánk lesz exportra és így természetesen tartom, hogy a lei tovább fog emelkedni.

Maniesalian, a gabonakereskedők szindikátusának elnöke annak a gyanu jának ad kifejezést, hogy az emelkedés a külföld játéka a román valutával a román gabona megszerzéséhez.

— Nem épen jókor történik a lei javulása, mert az export kereszttulvitale előtt állunk. Termelőink, akik nagy költséget fektettek bele a munkálatokba, most kénytelenek lesznek olcsó pénzzért eladni gabonájukat. Az exportőrök az emelkedés következt-

tében nem tudnak megfelelően kalkulálni az eladásra kerülő gabonával. Azt hiszem, hogy a kormány helyesen cselekszik, ha megfelelő intézkedéseket tesz a lei rohamos emelkedésének megakadályozására. Attól félek, hogy a mostani emelkedés

a külföld spekulációja, amellyel kevés leiert akarja megszerezni a román gabonát,

hogy ősszel újból kártékony árfolyam-összökönést diktáljon.

Nenicescu, volt kereskedelmi és ipariügyi miniszter azt hiszi, hogy a lei még korántsem érte el megfelelő értékét.

— Minden realis gazdasági okunk megvan arra, hogy a lei mint másfél évvel ezelőt Párisban, huszonkét centimen jegyezze. Az eddigi hismérvű emelkedés ne befolyásolja a kereskedőköt és exportőröket és az emelkedés következtében szenvedett károk miatt a régebben leköötöt szállit-mányoznál ne essenek kótségbé.

A lei tovább fog emelkedni

és a mai szállitmányok lebonyolítása után alkalmuk lesz exportőröknek új kötéseköt létrehozni a lei sokkal magasabb árfolyama mellett. Mindenesetre szükséges, hogy a kormány segítségre siessen a régi kötések miatt eső előtt álló gabonaeportőröknek. A legkevesebb amit a kormány magtehet, hogy a gabona hivitali illetékeit lényegesen lecsállítja.

Bukaresti jelentés szerint a napokban a minisztertanács is foglalkozni fog az új helyzettel, hogy a szükségessé váló intézkedéseket megtehesse.

Londonban megállapítják a zsidó fiataltság szellemi inferioritását,

de az iskolákban beszűntetik a jutalomosztást, mert az összes díjakat zsidó gyermekek kapják

— Az Új Kelet munkatársától —

London, július 28.

Charles Pirson, Anglia leghíresebb statisztikusa vizsgálat alá vette az idegentől beazivárgott zsidó gyermekek lelki és testi életét és az eről irt tanulmányát felolvasta a zsidó irodalmi társaság matinján. A tudós professzor megállapításai megütközést és lehangoltságot keltettek. A zsidó notabilitások, akik meghallgatták az előadást, úgy érezték, mintha nem tanulmányt, de vádiratot olvasott volna fel a tudós kutató.

Az adatok valóban lejutók. Angliában az volt az általános felfogás, hogy

az Angliába bevándorolt keleti zsidóság fizikai tekintetben általában alacsonyabb fokon áll, mint az angol nép, de a gyermekek már egészségesebbek és erősebbek, mint az angol gyermekek, ami a zsidó anyák odaadó önfeláldozásának köszönhető.

Pirson kijelentette, hogy ez csak nagyjában egyezik a tényekkel. Lydgen két orvos, egy zsidó és egy keresztény, megvizsgált kétezer gyermeket, ezer zsidó és ezer keresztény gyermeket. A vizsgálat azt mutatta, hogy a zsidó gyermekek egészségesebbek, mint a nemzsidó gyermekek. Hasonló eredményre jutottak londoni orvosok is. Pirson azonban más eredményre jutott. A zsidó gyermekek csak sulyban nehezebbek, mint a keresztény gyermekek. De izmaik a rossz és hiányos táplálkozás következtében fejletlenebbek. A fiuk 75 és a lányok 61 százaléka rossz fogu. Általában pedig gyöngé szemük. A lányok nagy része degenerált és annyira hisztériásak, hogy alig lehetett nyugodtan megvizsgálni őket.

Ezen túl még azt is állítja az angol tudós, hogy statisztikai adatok alapján bebizonyíthatja, hogy a bevándorolt gyermekek szellemi képességei szintén alacsonyabbak, mint az angol gyermekeké.

Ezt az állítását nagy kétkedéssel fogadták. Kiváló tudósok azt kérdezték tőle az előadást követő vita során: mire alapítja ezt a vélemény-

nyét, mikor az iskolai hatóságok tapasztalatai az ellenkezőt bizonyítják. Lecafolhatatlan tény, hogy

London iskoláiban az összes ösztöndíjakat és jutalmakat a zsidó gyermekek kapják. És épen ez bírta rá az elkeseredett hatóságot, hogy a jutalomkiosztást az iskolákban beszűntesse, mert csak ilyen módon tudott a keresztény tanulók állandó megszégyenülésének véget vetni.

Friedmann dr., aki évek óta a gettó tanulmányozza, szembekerült Pirson fejtegetéseivel és azt állította, hogy a tudományos kutatással legfőkébb csak az egyezik, amit a zsidó gyerekek fizikai állapotról állított. Mások még ezt sem fogadták el. Pirson ugyanis oda konkludált, hogy Anglia jogosan veszedelmesnek látja az új zsidó generációt és az ellene való legbiztosabb védelmet csak abban találhatja, ha a további beszűvást megakadályozza. Állításait ennél fogva elfogultaknak mondták.

A gyűlés elnöke: Charles Mayer mosolyogva csillapította a békélenkedőket. Udvariasan megköszönte Pirsonnak az előadást és a beszédet így fejezte be: a hallgatóság ok nélkül nyugtalanodik. Pirson nagy tudós és nagy hazafi és nagy áldozatot hozott a hazafiaságnak, mikor tudományos faktumok helyett tudományos számokat hozott ebbe a terepmbe. A statisztika ne ejtsen kétségbe senkit. Mert az ő tapasztalata a következő. Háromféle kategóriája van a hazugságnak: vannak egyszerű hazugságok, vannak alkotott hazugságok, aztán ninos már semmi, csak statisztika.

Az elnök elmés zárószava csillapított hatott, de a nyomott hangulatot nem tudta cioslatni. Mindenki érezte, hogy Pirson bizonyos mértékig igazat mondott. Mert tagadhatatlan, hogy a zsidó tömegek fiatal-sága elhanyagolt és a degenerálódás veszedelme fenyegeti. Mert a dugzagdag angol zsidók nem segítik az emigránsokat. Az angol zsidók között alig akad egy-kettő, aki a Montefierék szellemében gyakorolja a jótékony-ságot. (*)

sajtót, amely termékebe vesodai kárpörrel borított csarmpájú csar-fértelmes ki-friak és asz-szönyegeken mind ör-

an revolverrel apat után és szavonulásra. k voltak, mert tésszékbe nyal-hogy tanács-az emelstre. gnak és ez ált-or a rendőrök-ák, már semkit-bár ismertebb-egrészegetett a sem tudtak. rizistokrátát és. Végül pedig n-palota bériók-k barátinójt.

kiderült, hogy k-barlangokat és Montecarió-ásna mégis a minden áron-é, hogy cross-ékal igazolta-élőkelő angol-előüllöt. Ezt bíróság előtt-é, mint egy

ntcont tisz-é a bárónak-hogy milyen-é. A fekete-éiben csak-érek és leg-égy kokaint-é. A látoga-éás tudhatta-égei között-é is voltak, galom.

bült, legjobban-nden odiumot-edig nem kell-Falkot ópium-érkedés miatt-é sujtotta, ba-riásiyt pedig-épnbüntetésre

tént. A bün-éon tetek laka-é az ezert-é-tovább ren-élliókat. A leg-é-vább szórako-éórakonsa, ha-égei fel nem-ératlan öngyil-éa botrányt és-é máreusban. ásoadszor is-é-ánosságát és-é számon kéri-é áldozatokat, ésapongás öit-éalmas tükör-

raták közül-éég nem tar-é-lyt és azon-é-nait, akiket-éy a kokaint-éy a palotának.

ák Londonban-é a sjsjtó letar-é-azzal fenyege-é-fojtják a vizs-é-á megnevezni-é a Monteca-é-ókát a művész-é-gári asszonyo-é-pal ta orgiái-é-Evening Post-é-érdi: tudja e-é-éndezték ott a-é-hogy a palota-é-Edva-d király-é-g halgat, de-é-ist nem is, de-é-éampton ha-é-éy vonni a bi-é-Peter Uhle

HIREK

— **Ujabb fordulat a pápa Palesztina politikájában.** A vatikáni körök értesülése szerint a pápa végleg feladta a reményt, hogy palesztinai politikáját keresztül vigye. Mostan már csak azt kívánja, hogy azokat a jogokat érintetlenül fentartsa, melyekkel a katolikusok bírtak a török uralom alatt Palesztinában.

— **A bécsi zsidók ünneplik a ratifikációt.** Bécsből jelentik tudósítónk: Hétfőn este a bécsi zsidóság nagy népgyűlést tartott a Continental szálló nagytermében. Az óriási teremtet szűfőleg megtöltötte a közönség. A Palesztinamandátum ratifikációjának jelentőségéről professzor Arthur Freud tartott óriási hatásvu beszédet. Utána Friedmann rabbi szólalt fel és a népgyűlést az elnöklő Stricker mérnök szavai zárták be. Ezt a népgyűlést a bécsi zsidó körök az újabb cionista propaganda bevezetőjének tekintik. Az agitáció a Keren Helyesződ, valamint a többi cionista alapok részére új erőre kapott. Magán a népgyűlésen jelentős összeget gyűjtöttek a Keren Helyesződnek.

— **Vízum-kezdvevény a csehszlovák fűrdőkbe.** Póstyánfűrdőből jelentik: A csehszlovák külügyminisztérium július 21-én arról értesítette a Szlovák Fűrdők Szövetségét Póstyánban, hogy külföldiek, akik mostantól kezdve valamely csehszlovákiai fűrdőbe utaznak, a rendes vízumdíjak csupán a felét fizetik, hogy a csehszlovákiai idegenforgalmat növeljék. A felszár vízum elnyerése orvosi bizonyítványhoz van kötve és kizárólagosan a megjelölt fűrdőre érvényes.

— **Ujabb tárgyalások a cionisták és az arabok között** Londonból jelentik: A ratifikálás ténye megteremtette az arabokra. Legújabb értesülések szerint kiváló körök akciót indítottak, hogy az arab delegáció és a cionista szervezet vezetősége között a békes tárgyalások lehetővé tegyék. A cionista vezetőség teljes készségét jelentette ki a tárgyalások felvételére.

— **A színajai játékkaszinó félfév alatt huszmillió lelt fizetett az államnak.** Bukarestből írják: A színajai játékkaszinó igazgatósága a napokban tette közzé jelentését a kaszinó 1922. év első felének működéséről. A jelentés szerint a kaszinó jövedelme ez év első hat hónapjában közel kétszázmillió lelt volt, amelynek tisztszámláját, tehát huszmillió lelt adó fejében az államnak fizetett ki. A kaszinó forgalma az utolsó két hónapban lényegesen emelkedett.

— **Elítélték a palesztinai főrabbi becsmerőit.** Jeruzsálemből jelentik, hogy a polgári bíróság Mayer Seitzert és Josef Hoffmant a cionista főrabbi dr. Kuck ellen intézett becsmerő támadás miatt egyenként ötvennapos börtönnel és husz font pénzbírsággal büntette meg. Amúskidején az Uj Kelet jelentette, hogy Kuck főrabbi ellen gyalázható röpírt jelent meg és a bíróság ítélet az említettokban a röpírat szerzőit ítélte el.

— **Oroszországban felfüggesztették az alkoholtilalmat.** Moszkvai jelentés szerint a szovjetkormány a múlt évben felfüggesztette a szesztilalmat és a szeszszitalok árusítását állami monopóliummá tette. A rendelet szerint a szeszszitalok maximálisan harminnyolc százalékát alkoholt tartalmazhatnak. A szeszszitalok árusításából a szovjetkormány óriási jövedelemhez fog jutni.

— **Megmérgezett család.** Bécsből jelentik: Ernst Stülpaangel könyvkiadó családja hirtelen megbetegedett. A család háziorvosa megvizsgálta betegeit és mérgezést konstanszt rajtuk. Később megállapította, hogy az ételben ólompor volt. Az élelmiszereket Vukobrankovits Milica tanítónő, a család ismerőse szerezte be, és ellene irányult az a gyanu, hogy ő mérgezte meg a családot. A rendőrség a tanítónőt letartóztatta és be szállította a törvényszékhez.

Búcsúvers

Az egymást fojtó végleteknek hőse:
Vagyok mulás, ki meg sem is születtem,
Vagyok tavasz, hi átrokiant az észbe.

Oh jaj, nyaram, csókos tuján, füledten,
Termő jókedvek és teremő gondok,
Es nemvett táncok, nemvett szép szűretben.

Vagyok fa, korhadó és gyökérben roantó,
Kisek lehulló virágja már, de meddón
Es nem tudott teremni mást, csak lombot.

Hajhó, most már élm telolnak feddón,
Csaták, miket nem vívtam halva élve,
Hajh, vérem hajh! Zugó, virágos sardóm.

Virágomat, bizony elszórtam szűbe,
Fűllete mind, az ősz, a nagy Hivatalán,
S gyűmölösömöt a tavasz elvetélte.

Oh jaj, hát én mégis, miért hivatam?
S hajh vérem, hajh! Ha későn is, ha mernék,
Akarni, élni, álomból riedtan!

Vagyok csak álom, testetöltött nemlét,
Aki körülzártong a nemző élet,
Vagyok (s kinek?) köd, visszafájás, emlék,
Vagyok (s kinek?) köd, visszafájás, emlék.

Giszkalay János

— **Sztrájkra készülnek az államtisztviselők.** Bukarestből jelentik: Az államtisztviselők kongresszusának előkészítő bizottságához az ország számos vidékéről érkeznek a helyi csoportok jegyzőkönyvei, amelyek túlnyomórésztben a tisztviselői sztrájk mellett foglalnak állást.

— **Bezárják a bécsi vendéglőket** Bécsből jelentik: A vendéglősök egyesülete a múlt héten ílést tartott, amelyen elhatározták, hogy a bor kiszolgálásától egyelőre állanak. Vendégeiknek bort nem szolgálnak ki, mert ez a cikk nem bírja ki az ötezerénegyezer koronás illetéket, amivel a pénzügyi hatóságok minden liter bort megterheltek. Az egyesület előterjesztést tett a kormányra az illeték leszállítására. Ha ennek elintézése még sokat várat magára, akkor a vendéglősök egyhangú határozattal be fogják zárni vendéglői üzemeiket.

— **Megszűnt egy antiszemita újság.** Berlinből jelentik: A berlini német nemzeti párt kiadásában megjelenő „Deutsches Abendblatt“ megszüntette megjelenését. A berlini sajtó ez alkalommal hosszabban foglalkozik az antiszemita sajtóügyével. Azt hiszik, hogy a német nemzeti párt pénzügyi csőd elé kerül, azzal, hogy Rathenau gyilkossága után a józanabb gazdag elemek a pártból kiváltak. Ez az oka annak, hogy a „Deutsches Abendblatt“ nek, amelynek előállításához a párt gazdagabbjai adták a pénzt, ezek ki vonulása után meg kellett szűnie.

— **Rendőrök és kommunisták harca Kassán.** Kassáról jelentik: Az elmúlt vasárnap a kommunista párt nagy kerti ünnepséget rendezett Kassán a Bankó nevű kiránduló helyen. A kerti ünnepség népgyűléssel volt összekötve, amelyen a kommunista osztrákereknek le kellett volna tenniük az ünnepélyes esküt. Fél háromkor fölönulást rendeztek a városban keresztül. Amidőn a menet a kommunista jelzavak hírtévesése közben a rendőrigazgatóság épülete elé érkezett, a rendőrség felszólította a fölönulókat, hogy oszlanak szét. A kommunisták a felszólításnak nem tettek eleget, mire a rendőrök és fölönulók között türelmességre került a sor. Nyolc rendőr sebesült meg, közülük öten súlyosan. A rendőrség gummitobokkal szétkergette a fölönulókat és husz embert letartóztalt, köztük a kassai kommunista párt politikai titkárát, Seident. A megterült rendőrök közül ötöt a mentők az állambórházba szállították. Kléna Jarosláv dr. rendőrigazgatót aki bíróságn nyaralt, sürgőnyilög Kassára hívták.

— **Elzárták a bukovinai lengyel határt.** Bukarestből jelentik: A román hatóságok a bukovinai határt Lengyelország felé elzárták, a vámhatóságok csak Nepolokantnál működnek. A határzár oka az, hogy Dél-Galiciában kiütéses tifuszjárvány van.

— **Egyiptom művészete és a legújabb művészi törekvések.** Ezzel a címmel dr. Dones László író előadás ciklust tart augusztus 15 től szeptember 15-ig minden kedde és csütörtökön 6 órától fél 8 óráig a Szatul Negusloresc előadótermében (Szentgyház u. 1.). Az első előadás augusztus 15-én lesz. Az előadást bemutatások kísérik. Az egész előadás sorozat látogatásának díja 200 lei.

— **Keletgaliciában föllázdadtak az ukránok.** Lembergől jelentik: Keletgaliciában már régóta nyugtalanság uralkodik. Az országgrésztben lakó ukrán lakosság sorsait ugyanis a békeszerződés bizonytalanságban hagyta. A többségben lévő ukránok az Oroszországhoz való csatlakozást követelik és ilyen irányú propagandájukat az oroszok erősen támogatják. A napokban a lázas feszültség kirobbant. Az ukrán lakosság fegyvert fogott és megtámadta a lengyelokat. Falvakban a parasztok kezével, kapával megtámadták a lengyel udvarházakat és elűzték tulajdonosikat. Szembeszálltak a lengyel csendőrség osztagaival és sok helyen elűzték őket. A vidék jelentékeny része csakhamar ukrán szabadcsapatok kezébe került, az udvarházakra és a lengyel közigazgatás épületeire ukrán orosz lofogó került és a lelu népe hozaklatott az elűött lengyel urak birtokainak felosztásához. Ugyanakkor a városokban a feklős megtámadták a hatósági épületeket és osztagokat viltak a kerhatalmi erőktől. A szocialisták munkásság néhány helyen kitűtte a vörös zászlót, másutt nemzeti jelzavak alatt folyik a harc. Przemyslben és Jaworowban felgyújtották a rendőrségi épületeket, sok városban lerombolták a pályaudvart és a katonaság épületeit. A táviróvezetők elvágták, a vasúti közlekedést megakadályozták, a forgalom nagy területen megakadt. Több magasszaru csendőrlisztviselőt megöltek. A lengyel kormány nagy erőfeszítést tett a mozgalom levezésére. Katonaszógot összpontosított, ki hírdette a státáriamot és katonai cenzurát vezetett be.

— **Milliók hamisítások egy trieszti banknál.** Triesziből jelentik: A városban nagy szenzációt keltett a Banca Adriatika igazgatójának, Antonio Caipask az elűnése. A bankdirektor az elűnése állam kárára többmilliónyi hamisítást követett el. A könyvekből kidrített adatok szerint a bank már 1919-ben óriási valutaszédelgéseket követett el Caip segítségével. A trieszti államügyész Caip büntárs, Kamanarovic ellen is körözletvelet adott ki. Ő volt az, aki egyrészt a könyvhamisításokat elkövette a bankban, másrészt a külföldi valutazúldeteket lebonyolította.

— **Letartóztattak egy orosz herceget.** Bukarestből jelentik: Tulceaiban elfogták Sergius Obolenszkij orosz herceget, akit kémkedéssel és csalással vádolnak.

— **Graham Bell az Uj Kelet megírta,** hogy Graham Bell, a telefon feltalálója Sidneyben, Uj Szóciában meghalt. Bell találmánya, a telefon negyvenöt év óta alig változott. Kis módosításoktól eltérően ezideig a régi alapelveken működött ez a fontos kulturális eszköz, amely ma már nélkülözhetetlen segítőtárs a nagyvilágforgalmi apparátusnak, amely egyik népet a másikkal összekapcsolja. Bell egyszer elmondotta, hogy a telefont azért találta fel, mert sejtette sem volt az elektrotechnikáról. A feltaláló ugyanis nem volt technikus. Hogy emberi hanghullámok elektromos áramot érjenek el, ez akkoriban a gyakorlati elektrotechnikus előtt nevelés-gesnek tűnt volna fel. Bell Edinburgból származott. Apja szavalatot tanított és a fiatal Graham állandóan figyelte, amint apja a beszédhullámokat kijavította. A beszéd mechanikájára íránt a kisfiú olyan fogékonyságot tanúsított, hogy apja pályáját akart megkövetni. Tanulmányai befejeztével 1870-ben Kanadába utazott, később mint a fiziológia professzora, a beszéd szervek tanulmányozására fordított nagy gondot és több tanulmányt jelent meg a hangok vibrálásáról. Egész fiatal korában olyan készsüleket talált fel, amely süketek számára lehetővé tette a beszéd gyors megértését. Ez az apparátus előtte meg a telefont Dr. Charance Blake bosztoni fülorvos tanácsára fonosautograf gyanánt egy halottól leválasztott és megfelelő módon preparált emberi fület használt, amelynek segítségével beszédvibrációkat ért el. A fület való kísérletek ébresztették benne a telefon gondolatát. Rájött, hogy hullámos áramok a készülék vibrációja folytán könnyen elröhögők. Ha egy elektro-mágnes elé szerelik. 1874-ben apja házában Brandfordban kezdett komolyan foglalkozni ezzel a problémával, amelyet egy év múlva sikerrel találmányá fejlesztett. 1886 augusztusában kezdte első kísérleteit egy nyolc kilométeres sürgőnydrót segítségével Brandfordból Mount Pleasantig. Az első kísérleteknél külön volt a beszélő és a hallgató apparátus. A hallgató állomásról beszélni nem lehetett. Később újabb kísérletek révén 1877 március tizedikén már odafeleldött a találmány, hogy Boston és Exeter között telefonforgalom indulhatott meg. 1877-ben a filadelfiai kiállításán mutatták be először a telefont, amely attól kezdve gyorsan terjedt el minden kulturországban. A francia kormány az ötven ezer frankos Witt-díjat Graham Bellnek adta, aki laboratóriumot rendezett be ezen a pénzen és itt javításokat eszközölt apparátusán Teinter barátjával. Graham Bell, aki utolsó éveit Washingtonban töltötte, hetvenöt évet élt.

— **A Joint vezetője Európában.** A Joint egyik legelőkelőbb szervezője és vezetője, Dávid Brown Európába érkezett. Először Londonba, ahol több előkelő zsidó személyiséggel lépett érintkezésbe. Kijelentette, hogy meg látogatja Keletenőpa zsidóságát és foglalkozni fog a lengyel, litván és román zsidók gazdasági helyzetével. Amennyiben szükség lesz, a Joint támogatásával hitelintézeteket és szövetési glapon létesítendő társulatokat fog támogatni. Később működése színterét a Joint Palesztinára is á fogja helyezni. Brown az ukrán zsidók federációját is meglátogatta Londonban és beszédet intézett a menekültekhez. Kiemelte az amerikai zsidóság áldozatkészségét és élesen bírálta az angol zsidókat. Mr. Brown Palesztinában a Brandeis-csoport megbízásából tanulmányozni fogja a gazdasági helyzetet és valószínűleg már az őz folyamán egy nagy joggyár alapjait veti meg.

— **Orvosi hír.** Dr. Orastia Sándor, a szemészeti klinika orvosa rendelését szembetegek részére Pista Mihaila Vitaszul (volt Széchenyi-tér) 6 szám alatt megkezdte. Rendel délután félháromtól ötig.

* **„Oh jaj megfojt ez az átkozott köhögés“.** Egger mellpasztillát csakhamar meggyógyítanak. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

— **Hatvan baniért vásárol egy levelezőlapot,** felírja a nevét és a pontos címét és beküldi az Uj Kelet könyvosztályának. Az Uj Kelet könyvosztálya díjmentesen értesíti őt a könyvjutalásokról és elküldi őnek alkalmi katalógusait.

As
1616
Lang
nak es
tá p
a fran
nacioi
lefoly
Most
chaz
cimü
lelet
és tan

As itte
ták, hogy
mosolyogn
kiabálták:
— Kü
frankfurti
meg a szo
latni, hogy
Ismeri ön
meg őt. B
dakes dolg
Valóba
gést fel
próbálom
hallottam
november
mozgalma
és antine
eszü embe
helyzete
miatt 191
Francia
töle telhet
alatt a
helyzetén
deni ism
zaspárt.

Keppe
ges es
Európa
megvaló
hacsak
Küben
dauon, m
el fogják
beosztás

— Na
hogy egy
betek. Ra
megválto
helyzet
hatánk. E
őszintén
jék Franc
tek el va
lájtsák ö
nem ismer
earő filoz
többen, s
meki: „Po
sbban, he
lejobbna
ját. Azt is
uj báboru
dőt akar
tani. Higi
ha visza
társaságo
szivesen
tos béke
ban tzm
rát telje.
bördeszül
hangon, s
deklódni:
millió rea
lic becsül
Egy dolo
realizáci
Európa b
szódnak.
nők sem
ad alájuk
és azok
munkától
ket közzé

Kappe
— O
hogy mit
nöke. Mé
neki: M

Legelőm

Mit hallott André Lang Németországban?

— Az Uj Kelet parisi levelezőjéről. —

Az Uj Kelet párisi levelezője récsay napja beküldte André Langnak, a „Figaro” munkatársának egy cikket. Az érdekes és új perspektívákat nyújtó cikk a francia újságíró és egy berlini nacionalista általi hivatalnok közt lefolyt beszélgetést tartalmazta. Most leközöljük „Les Allemands chez eux” (A németek otthon) című cikksorozat egy újabb részletét amely nem kevésbé érdekes és tanulságos.

Frankfurt, 1922 július

Az itteni nyágyémletek mikor látták, hogy torz gondolataikon csak mosolyogni tudok, sőt elédőt hangon kibájták:

— Különbösen hallgassa meg a frankfurtiak többi részét. Látószása meg a szocialistákat. Majd meg fogja látni, hogy ők hogy gondolkodnak. Ismeri ön Kappel urat? Hallgassa meg őt. Biztosítjuk, hogy nagyon érdekes dolgokat fog önnek elmesélni.

Valóban nagyon érdekes beszélgetést folytattam Kappel úrral. Megpróbálom hűen leírni mindazt, amit hallottam. Kappel ur résztvett 1918 novemberében a frankfurti forradalmi mozgalomokban. Vad antimilitarista és antinacionalista. Előbarátai kiváló eszű emberek tartják. „A németiség helyzete Európában” című munkája miatt 1916-ban is tartóztatták. Francia lányot vett feleségül, aki tőle telhetőleg igyekezett a háboru alatt a frankfurti francia foglyok helyettén javítani. A városban mindenki ismeri és tiszteli a Kappel házaspárt.

Kappel ur alacsonytermetű, ideges és morgékonny emberke és az Európai Egyesült Államok közeli megvalósulása a rögeszméje, de azért beszélgetés németnek tartja magát. Kétszáz éves eret és felesleges elismert, mert az olvasók enklül is utolagák ismereni, hogy Kappel ur bizonyos pacifista és jó német.

— Nagyon örülök, — kezdte — hogy egy francia újságíróval beszélhetek. Remélem, hogy körutja után megváltozik a véleménye az itteni helyzetéről. És ezal mi sokat nyerhetünk. Engedje meg, hogy egészen őszintén beszéljek önnek. Önök tudják Franciaországban, hogy a németek el vannak keseredve, de ezt nem látják önök elég komolyan, mert nem ismerik a helyzetet. H: Poincaré úr az ön helyén, abba a helyzetben, sőt az elszakított területek visszatérését mondanám neki: „Poincaré ur, én biztos vagyok abban, hogy ön úgy cselekszik, ahogy a jobbnak tartja, mert szereti hazáját. Azt is jól tudom, hogy nem akarja a háboru, csak a versaillesi szerződés akarja feltétel nélkül végrehajtani. Hígyje el nekem, az ön hibája, ha visszautasítja hatvanmillió közpárti német segítő kezét, akik kivétel nélkül támogatják önt a becsületesebb megteremtésében. Ön azonban tizmillió reakciós német sekeretét tolja. Nos, mi csak egy dolgot kérdeznék öntől, de olyan parancsoló hangon, ahogy ön szokott nálunk érdeklődni: miért támogatja ön a tizmillió reakciós németet a hatvanmillió becsületesebb dolgozóval szemben? Egy dologban meggyőződhetünk: a mi reakciósaink meg akarják zavarni Európa békejét. És minden nap erőszakot. Mi pedig nem tehetünk ellene semmit, ha ön kifejezetten elutasítja. Mi nem tudunk fizetni, ha azok vannak el minket a termelő munkától, akiknek a rettenő terheket köszönhetjük.”

Kappel ur nagyot sóhajtott: — Ön csak nevet. De én tudom, hogy mit válaszolt volna az ön elnöke. Még csak ezt mondtam volna neki: Mi fizethetünk önöknek, ha

önök a fizetés lehetőségét nem rombolják szét. Tudom, ez ironikusan hangzik. Mégis megkérem rá, ha találkozik vele, mondja meg neki, hogy ez nem ironia, hanem véres valóság. Ha én annak idején Clemenceau helyén lettem volna, annyi szédült, konyhát, ágyat és egyéb butorzatot követelttem volna Németországtól, amennyi az elpusztított területek háztartásának helyreállítására kell. De ma már késő! Három évvel ezelőtt lehetett volna. Az elpusztított területek nagy része még most is rom, de ma mi is koldusok vagyunk. Lássák be végre, hogy megváltozott a helyzet. A német usztek és katonák a háboru végzetével új harcnak még a lehetőségétől is borsódva visszatarthatják polgári foglalkozáshoz. Ezeket az embereket a szörnyű éhség és nélkülözés, amiért bavalom, önök a hibásak, új felfordulásba fogja behajszolni. A nyomor nagy Németországban. Hogy akarhatják önök, hogy ezek az emberek, akik minden nap szenvednek és küzdenek a megélhetésért az önök zaklatásai miatt, önök is elitarták? Önök a hatvanmillió német izzadságából aranyat préselnek, de a tizmillió herével barátoknak, jól rosszul leplezve a barátságot.

— És mi a gyógyszer ön szerint ha...

— Legyenek több bizalommal a köztársaságokhoz és ne villogtassák mindig olyan dühösen a szabályjukat, ha a dolgok nem mennek olyan gyorsan, ahogy azt önök szeretnék. Még nagyon sokan vannak önök között olyanok, akiknek mi, szerencsétlenek, még mindig bochok (disznók) vagyunk. Ezer és ezer incidens, amely az önök által elfoglalt területen történt, azt bizonyítja, hogy önök még mindig mérhetetlenül gyűlölnék minket.

— Az öreg M. S., aki annak idején résztvett az 1871-es háboruban, mondta nekem tegnap: „Semmi nem lehet így tovább. Az utak piszkosak. A nagyszerű frankfurti állomásokra háboru előtt minden percben érkezett vagy indult egy vonat. Ma! Nincs hadsereg, nincs munkaker, nincs törvényisztelet...”

Kappel ur nagyon dühös lett. — Hígyja a fenébe kérem ezeket a von tiszteket! Mit akar velük? A multkor az a hülye Hindenburg ösztöndíjított, néhány ezer embert Königsbergben, akiknek hallatlan szamárságokat dadogott össze. De Poincaré még ebből is hasznot akart húzni és az agyalágyult Hindenburg ostoba deklarációjába kapaszkodva kijelentette, hogy a németiség militarista, szomjazza a revansot és egyéb ilyeneket. Ezért ki a hibás?

— Rendben van. De a szocialisták mégis napról-napra vesztik a talajt a lábuk alól. Ezt ön maga vallotta be.

— Ez igaz, mert Franciaország nem támogat minket. Minap a községánács díszbédet adott, amelyre engem is meghívták. Ebből után a jelenlevők felálltak és énekelni kezdtek. De mit? A „Deutschland über alles”. Mindenki felállt csak én ültem szólanul az asztal mellett. A szomszédaim hiába figyelmeztettek

vagy tiszter, hogy álljak fel énekelni. Mikor vége lett az „ünepélyes” pillanatoknak, nagy zaj tört ki és az egyik városatyja agresszív hangon rámszólt:

— Miért nem akart énekelni? Földultan válaszoltam.

— Ön azért énekelte a Deutschland über alles, mert arra számít, hogy egy napon majd elküldi meghalni két fiát, hogy visszaszerezze Németországnak Felsősziléziát, vagy Elzászt. És én azért nem énekeltem, mert azt akarom, hogy az ön fia az anyémekkel együtt szabadon dolgozhassanak egy békés Németországban.

Néhány peronyi mély esend után felemelte a poharát és ivás után kezét nyújtott nekem. Megértettem.

— Ha önök jobban támogatónak minket, — mondotta — milyen szípen magáritelnék egymást.

— Ez a kis jelenet az ön békés érzelmeit igazolja, — feleltem — de a mostani idők arról tanuskodnak, hogy kevés olyan elszánt ember van Németországban, mint ön. Itt napról napra erősödik a monarchista párt, amely a tömegbe elszórja a francia gyűlölet csiréit és elpusztítja a békés munka barátait. Tegnap megölték Erzbegert, ma Rathenaut, holnap Scheidtmann kerülhet sorra...

— ...és szután következzük mi — vetette köze szomorúan Kappel ur.

— Az ifjuság testi és lelki nevelése olyan irányban folyik, hogy ezek az esetek csak szaporodhatnak. És ön csodálódik, ha mi ellenőrizzük Németország életét.

— Az ellenőrzés ellen mi csenkiforásunk. De a hadsereg ellen van. Ellenőrizhetik Németországot, ezer módon, de rendelék vissza a megszűllő csapatokat. Önök tizenöt évi megszállást terveznek és ez tizenöt évi háboru vagy legalább is háborus hangulatot jelent. A tizenöt éves megszállás agyüloeltséget és revansgondolatot erősíti és legyen meggyőződve, mindnyájunkat megbolondít.

— Mindnyájukat? Önt is?

— Egerem is — vallotta be Kappel ur. Én gyűlölöm a vérontást. De ha lenne biztos es köz, amellyel megszabszduhatnák az önök csapataitól, nem vonhatnám ki magam alóla. Én tudom, hogy önök az ilyesmire mivel replikálnak: „ha Németország nyerte volna meg a háboru...” Igen, én egészen az ön véleményén vagyok. Ez rettenetes volna egy önöknek, mint nekünk. De feljogosítja önöket, hogy ugyanúgy cselekedjenek? Nem nagyszerű alkalom volna megmutatni az önök felsőbbrendűségét? Azt akarják, hogy harminc vagy negyven évig harckészen álljunk? Nem akarják, hogy a bosszu és gyűlölet eszméje végre elűnjék? Azt akarják, hogy az ifju német nemzedék, amely Franciaországot a szabadság nagyszerű...

— Fájdalom, Kappel ur, egy sokat szenvedett nép nem élhet csupán a preszi és ked éért. És ha önök azt hiszik, hogy egy új háboru jobban sikerülhet, könnyen csalódhatnak...

— Ha nem próbáljuk meg, hogy kölcsönösen javítsunk a helyzeten, — végzett Kappel ur — akkor félve gondolok arra a napra, amikor önöknek lesz szükségük jóakaratra és megbocsátásra.

Vettem a kalapom és távoztam.

Louis Loup

Markovits F. órszerész,

Cluj, Wesselényi-utca 20. sz.

Arany- ezüst ékszerék, kineezüst és ezüst dísztárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, brillánszt legmagasabb napi áron veszek. 1393

Tapéták

minden kivételben kizárólag kaphatók: Srécsi Sándor és Tsa, Timisoara Bulevardul Berthelot (Kossuth Lajos-u.) 11-13. szám. 1365 Lakások tapétázását vállaljuk.

Zsák HAVAS DEZSO Timisoara

1874 Zsineg Ponyva

SPORT

A vasárnapi sportprogram

A Haggibbor—KAC mérkőzés

— Az Uj Kelet tudóstóljától —

Az erdélyi és bánái sportkerületeknek gazdag sportprogramja lesz augusztus hatodikán. A bajnoki szezon befejezésével a Románia bajnokéágért tartandó körmérkőzésekre készülődnek a kerületi bajnokcsapatok, az egyesületek pedig barátságos mérkőzések rendezésével igyekeznek formában tartani csapatukat.

Kolozsvár nagy szenzációja a Haggibbor és a KAC komplett első csapatának barátságos mérkőzése. A két egyesület eddigi mérkőzése mindig név és élvezetet nyújtott és a közönség hatalmas érdeklődésétől kísérve zajlott le. A ma délutáni találkozó barátságos jellegű ugyan, de a csapatok elkeseredett küzdelmet fognak vívni — már csak a pres tizs érdekében is. — Az erőviszonyokat tekintve a mérkőzés teljesen nyit, annál is inkább mert a KAC határtalan lelkesedéssel szokott a Haggibbor ellen játszani. Steinhübel Zoltán (aradi Gloria-CFR) szövetségi bírónak magasnívója mérkőzést lesz alkalmá vezetni.

A főmérkőzés előtt délután kétórai kezdettel a Haggibbor és a KAC második csapatai tartanak barátságos mérkőzést, ezt követően pedig a Haggibbor ifjusági csapata a brassói Iria seidd sportegylet ifjusági csapatát látja vendégül.

Szamosújvárt a Sparta a KKASE csapatával tart barátságos mérkőzést.

Marosvásárhelyt különös sportszenzációban lesz a közönségnek része. A MTK a NAC csapatát látja vendégül. A NAC az elmúlt vasárnap azép játék után 3:1 arányban győzte le Arad bajnokcsapatát, az AMTE t, viszont a MTK minimális gólarányu vereséget szenvedett a temesvári Kinizsistől. A ma délutáni mérkőzés tehát mintegy erőpróbája lesz a két csapat néhány hét múlva megtartandó újabb küzdelmének, amidőa Románia 1922. évi bajnokságáért mérkőz össze erejüket.

Nagyszebenben Brassó válogatott csapata tartja első mérkőzését a legjobb nagyszebeni tizenegy ellen. Az első városközi mérkőzést általános érdeklődés előzi meg. A papirforma alapján a brassói csapat győzelmé várható. A mérkőzés bírója Szika János (temesvári Kinizsi) lesz.

Aradon a rendőrhatalmági futballtialom véget ért. Az egyesületek csapataival selejtező és szövetségi mérkőzéseket játszott Bischof szövetségi kapitány. A Törökvás-Mikelskai Torna Club mérkőzésén fog elődni, hogy az őszi szezonban melyik csapat játszik az első osztályban.

Tordán a TSC a Victoria csapatát látja vendégül. A barátságos mérkőzést Winkler István (KAC) szövetségi bíró vezet.

Bánffyhyunadon a kolozsvári CFR második csapata a Bánffyhyunadi Sport Clubbal mér össze erejét.

Nagyváradon a tervezett Egyetértés—ATE mérkőzés elmarad. Az aradi szövetség ugyanis a kebelébe tartozó csapatoknak vidéki ellenfeleiktől kapott sorozatos vereségei hatása alatt megtiltotta, hogy „vidéki kirándulásokat” rendezzenek és miután ezeken nem tudják komplett csapatukat szerepeltetni, az állandóent kudaro súlyosan veszélyeztetni Arad város futballsportjának jó hírnevét. Az ATE lemondása folytán a nagyváradai Egyetértés a kolozsvári CFR csapatát köztette le. A mérkőzés eredménye fogja tisztázni azt a kérdést, hogy a bajnokságban körülbelül egyenlő helyezési sorrendet elért két csapat közül — komplett felállítás esetén — melyik az erősebb.

Megnyit a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. 1847

Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Ritűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

Labdarugás

A KMTE tisztújító közgyűlése. A Kolozsvári Munkás Testező Egyesület Bardi Géza elnöke mellett augusztus 3-án tartotta meg 6-ai rendes tisztújító közgyűlést a Munkás Otthon helyiségében. A titkári, pénztárosi és szerktárosi jelenlétek tudomásulvétele után a következő új tisztikart választották meg: Elnök Ujhelyi Ferenc, alelnökök Jordáki Lajos és Krausz József. Főtitkár Székely János, a „Consum” fő-erkess-tője, titkár Papp Samu. Pénztáros Schneider Frigyes. Ellenőrök Libál József és Kri-bay Lajos. Jegyző Kleinmann Izó. Intéző Salamon Lajos. Até-tikai szakosztályvezető dr. Sámuel Jenő.

KÖZGAZDASÁG

Rendezték a külföldi tartozásokat

Milyen garanciákat ad a kereskedő és milyen kulcs alapján. A külföldre adós kereskedők bukaresti kongresszusa

Az Uj Kelet tudósítójától

Röviden hírt adott tegnap az Uj Kelet a kereskedők külföldi tartozásainak ügyében Bukarestben megtartott kongresszusról, amely a fővárosi ipari és kereskedelmi kamara helyiségében folyt le. Tegnap táviratunk csak arról számolhatott be, hogy az előadó javaslatát elfogadták és intézkedések a külföldre küldendő bizottság megválasztásáról. Most be számolhatunk a gyűlés részletes lefolyásáról és közölhetjük a kongresszus által jóváhagyott egyezmény főbb rendelkezéseit.

A gyűlést Hagi Teodorache elnök nyitotta meg és röviden ismertetette a külföldi tartozások rendezésére eddig végzett munkát. Közölte, hogy a kamara az érdekelt kereskedőktől kapott felhatalmazás alapján megállapodást kötött a Banca Nationalával és most előterjeszti a megállapodás szövegét, hogy azt a közgyűlés hagyja jóvá.

Th. Orgludan alelnök felolvassa az egyezményt, amely a következő:

Hogyan történik a törlesztés

A romániai kereskedők összes külföldi adósságait legkésőbb 8 év múlva fogják letörleszteni. A teljes összeget a következőképpen osztják fel:

Az első évben a kereskedők semmit sem fognak fizetni.

A második évben a teljes adósság három százalékát kell kifizetniük.

A harmadik évben öt százalékot. A negyedik évben tíz százalékot. Az ötödik évben ugyanennyi tíz százalékot.

A hatodik évben tizenöt százalékot.

A hetedik évben harmincöt százalékot.

A nyolcadik évben a kereskedő kifizeti adósságának hátralékos tíz százalékát az összes kamatokkal együtt, de a kamat nem haladhatja meg az öt százalékot.

Az idegen valutáról szóló kötelezettségeket a Banca Nationala vezetésével alakult bankcsoport fogja átvenni. A kereskedők kötelezettségét vállalnak bizonyos garanciák letétbehelyezéséről. Ezek a biztosítékok ingatlan vagyon, készpénz, áru és más értékek is lehetnek.

Hogyan számítják át a biztosítékokat

A letébe helyezendő biztosítékokat a következő kulcs alapján számítják át: egy font sterlingért 200 leit kell letébe helyezni, egy svájci frankért 8 leit, egy francia frankért 5 leit, egy líráért 2.50 leit, egy dollárért 50 leit, egy török fontért 40

leitet, egy cseh koronáért 2 leit és egy belga frankért 4 leit kell a kereskedőnek letébe helyeznie.

Hogyan történik a fizetés

Az egyes részleteket a megfelelő napi árfolyamon kell fizetni. A garanciát vállaló bankcsoport kerheti a biztosítékok szaporítását is, ha a letébe helyezett értékek nem találják arányban állónak az illető kereskedő tartozásával.

Az egyezmény szerint a biztosítékokon kívül az adós kereskedőknek még öt százalékot kell letébe helyezniük a biztosítékokon kívül, a bankoknak járó kommissziós díjak és az esetleg felmerülő kiadások és károk fedezésére.

A bizottság

A külföldi hiteladókkal külföldön felveendő tárgyalásokra bizottság megválasztását ajánlja a javaslat és a bizottság tagjai utiköltségének fedezésére minden ezer lei után ötven banit fizetnek az érdekeltek. Ilyenformán egyedül a fővárosi kereskedők már eddig mintegy háromszáz-ezer leit fizettek be a bizottság költségeire.

A bizottság tagjait a tegnapi kongresszus még nem választotta meg véglegesen, de Pannescu Certeş megbízottat felhatalmazták, hogy azonnal utazzon Olaszországba és Svájcba a tárgyalások megkezdésére, ahol később találkozni fog az utólag megválasztott bizottsági tagokkal. Az előadó javaslatát a kongresszus egyhangúlag elfogadta. Remélik, hogy ezek után a külföldi tartozások régen vajudó problémája elintéződik.

Belföld

(x) Uj intézkedések a gabonakivitelre. Bukarestből táviratozzák: A vámigazgatóság a gabonakivitelre vonatkozólag új intézkedéseket léptetett életbe. Azokat, akik igazolják, hogy a gabonát saját nevükön szállítják és az nincs eladva, mentesítik a kiviteli bélyegilleték fizetése alól.

(x) Vagonyárat állítanak fel Temesvárt. A Temesvári Malom Részvénytársaság legutóbbi közgyűlésén, mint ismeretes, elhatározta, hogy más iparágra tér át, amely jövedelmezőbb. A részvénytársaság igazgatósága úgy döntött, hogy a telepet kibővíti és vagonyárrá alakítja át és az erre vonatkozó kérvényt be is nyújtotta az ipar és kereskedelemügyi minisztériumhoz. Bukaresti jelentés szerint a minisztérium a telep átszervezését megengedte.

(x) Petróleum-ankét. Bukaresti jelentés szerint az ipar- és kereskedelemi minisztériumban ma értekezletet tartottak a petróleumtermelők a petróleumkereskedelem szabályozása tárgyában, a belföldi fogyasztás és a kivitel szempontjainak figyelembevételével.

(x) Módosították az agrárreform végrehajtási utasításait Bukarestből táviratozzák: Az agrárreform végrehajtási utasítását a törvényalkalmazásának megkönnyítésére módosították. A feldosztásról szóló kimutatások revíziójára három havi határidőt állapítottak meg.

(x) Újjászervezik a kereskedelmi alkalmazottak szindikátusát. A kereskedelmi alkalmazottak szindikátusa bukaresti távirat szerint tegnap értekezletet tartott, amelyen a szervezet reorganizálásáról, valamint a vasárnapi munkaszünetéről tárgyaltak.

Külföld

(x) Olaszország egymilliárd aranylira kölcsönt kap Amerikától Rómából táviratozzák, hogy egy amerikai pénzesport nagy kölcsön folyósítására tett ajánlatot az olasz kormány. E szerint Olaszország egymilliárd aranylira kölcsönt kap hat es féléves kamattal. A kölcsönt ötven év alatt köteles törleszteni.

(x) A jugoszláv szilvatermés. Belgrádi jelentés szerint a földművelésügyi miniszter a napokban tette közzé jelentését a jugoszláv gyümölcstermeléséről. E szerint Szerbiában és Bosznia-Hercegovinában ez évben nyolcezer vagon szilvát fognak szüretelni, amelynek mintegy felét külföldön fogják értékesíteni.

(x) Befejeződik a Brassói nacionalizálása. A „Pesti Tőzsde” írja: A budapesti tőzsdén az utóbbi hetekben nagy érdeklődés volt a Brassói Celluloze részvényei iránt, úgy, hogy ezek a papírok lényegesen emelkedtek. Érdeklét helyről a vállalat helyzetéről a következő információkat adták: A turócszentmártoni gyár teljes üzemmel dolgozik, de tisztára a belföldi piacot tudja ellátni, mintán a cseh kivitel egy a jobb, mint a rosszabb valutájú országokban megnehezült. Némi export ugyan van Angliába, Franciaországba, Olaszországba és Amerikába; Magyarországba azonban csak a csomagolópapírt hoznak be. A szerszámgyár szintén közel békeüzemmel dolgozik. Ez a gyár is csupán Romániát látja el áruval és ami ott nem talál piacra, az kerül csak ki a külföldre. Magyarországba egyelőre Brassóból minos import. Mindkét telep nacionalizálása elvben befejeződött és most már rövidesen a valóságban be is fejezik.

(x) Nagyparosok az osztrák devizarendelelet ellen. Bécsből jelentik: A nagyparosok képviselői tegnap délelőtt megjelentek a kancellárnál, hogy az exportváltók kénysereladása által előállított helyzet ellen tiltakozzanak. A kancellár kijelentette, hogy a rendeleletet úgy fogják kezelni, hogy az exportőrök kívánásait tekintetbe vesik.

(x) Megdrágtult Németországban a bankhitel. Berlinből írják: A német márka katasztrófális zuhanása súlyos következményekkel jár az egész német gazdasági életben. Ennek egyik igen érdekes jelensége az az elhatározás, melz szerint július 1-étől visszamenőleg az összes kamat- és jutaléktételeket felemelik. A bankok és takarékpénztárak mindenkör két százalékkal drágábban számítják a kamatukat, mint a német birodalmi bank. A jutalékok két százalékról 3 százalékra emelték fel, úgy, hogy a legolcsóbb bankhitel is 11 százalékba kerül.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Vasárnap: 3 óra: Dajkák forradalma. (Főszerepekben: Ossi Osvalda és Pálfi. Le a férfiakkal. (Főszerepekben: Wanda Treumann és Wigo Larsen. Olesó helyárrakkal.) 5 óra: Ugyanaz. 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Szép Sslamon Sári. Lerajzolják az embert. Az ideg-orvosnál. Tehetség. (Ujdonságok harmadszor. Berky Lili és Gózon Gyula főllépésével)

Hétfő: 5 óra: Unus a hegyek királya. Kalandörtörténet, főszerepben Harry Piel. Első rész: Letört rózsák. (Olesó helyárrakkal.) 7 óra: (Ugyanaz. Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Szép Salamon Sári. Az ideg-orvosnál. Lerajzolják az embert. Tehetség. Magánszámok. Táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula főllépésével)

Kedd: 5 óra: Unus a hegyek királya. (Első rész. Olesó helyárrakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Premier! Vincellér iskola. Mitől bolondulunk? Bodri. Ugyanaz férfiban. A magánszámok, új tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Szerda: 5 óra: Unus a hegyek királya. Második rész: Élet halál hare a hegyekben. (Olesó helyárrakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Vincellér iskola. Mitől bolondulunk? Bodri. Ugyanaz férfiban. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula főllépésével.)

Csütörtök: 5 óra: Unus a hegyek királya. Második rész. (Olesó helyárrakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Vincellér iskola. Mitől bolondulunk? Bodri. Ugyanaz férfiban. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula főllépésével.)

Péntek: 5 óra: Unus a hegyek királya. Harmadik és befejező rész: Boldog házasság. (Olesó helyárrakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Premier! Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Uj magánszámok, új tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Szombat: 5 óra: Unus a hegyek királya. (Harmadik rész. Olesó helyárrakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula főllépésével.)

Vasárnap 3 óra: A gyémánthajú. (Fantasztikus kalandregény. Olesó helyárrakkal.) 5 óra: Ugyanaz. (Olesó helyárrakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula főllépésével.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Felolós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híradó: RADIMA nyomda és hirdetővállalat R.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Tavaszi ujdonságok! Női, gyermek harisnya, keztü és rövidáru nagy választékban érkezett Fischbein & Spitz rövid és kötött áru üzletbe Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás király-tér) 29. Bánffy-palota. 1332

Ujra kapható

Fényes Samu mélységeszen-zsidó regénye

Jidli első változása

Ára 33 lei

Uj Kelet könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Megnyit! Schwartz Ignác
könyv- és papírkereskedése
Olesó árak! Str. G. Baritiu (Malom-u.) 16

FAVORIT csokoládé gyártmányai minden háztartásban nélkülözhetetlen!

Cluj, Calea Victoriei 99. szám.
Telefon 2-71.
1371

REC

ért e
R.
az E
Erdé
kizár
Cluj
Reg
Több
romá
rint
hasá
regál
valán
daber
levő,

Garant

Pamutárul
cikkek vis
bevá

PRO

rövidáru n
vára

Me

palagya
(Biharm

asbe

Telefon 81

LAD

Mindennemű
összeszege
ben megred
szállit a
Sajovic
fakere
Strada Cerna

ATUTA

a külföl
legszo

Fo

Cluj, az Ur
ben. Idegen
eladása, fol
kölcsönök,
a legmagas

Telefon

RECORDOT

ért el a betűkészítés terén

R. Tóth József,

az *Első Magyar Betűöntőde*
Erdély és Bánságra kiterjedő
kizárólagos képviselője

**Cluj-Kolozsvár, Calea
Regele Ferdinand II.**

Több mássás betűrendelést,
román-magyar öntőlevél szeri-
rint pár hét alatt intéz el és
hasáig szállít. Mindenféle új
regálisok és betűsekrények,
valamint használt teljes nyom-
daberendezések és jókarban
levő, nyomtató-gépek eladása.

Garantált Ia. Kalodont

Pamutárúk rövidárúk galanterie
cikkek viszont eladók legolcsóbb
bevásárlási forrása a

„PROGRESS“

rövidáru nagykereskedése, Nagy-
várad. Telefon 455. 1312

Meteor

palagvár rt. Fugyivásárhely
(Biharmegye) ajánlja kitünő
minőségű 3457-1

asbestpaláját

Telefon 81. Telefon 81.

LÁDAGYÁR

Mindenemű ládákat és fadobozokat
összeszegezeti és szétszedett részek-
ben megrendelésre azonnal készít és
szállít a legolcsóbban napiáron.

Sajovics és Lebovits

fakereskedés és ládagyár
Strada Cernantii (Kajántói-u.) 1. szám.

ATUTALÁSOKAT

a külföld bármely részébe
legsolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szem-
ben. Idegen pénznemek vétele és
eladása, folyó számlák, lombard-
kölcsönök, betétek naptól-napig
a legmagasabban kamatoztatnak.

Telefon 1-69 és 7-25.

Új Új

Megnyilt a

COMMERCE cipőárúház

Piata Mihailu Viteazul
(Széchenyi-tér) 34.

ahol eladásra kerül

6500

pár

különböző női, férfi,
és gyermek

c i p ő

A napi árnál
30%-kal olcsóbban
míg a készlet tart:

Chev. félcipő	Lei	80
Női félcipők színes és fekete betéttel	155-180-ig	
Női chev. cipők	135	
Divat cipők	165-190	
Selyem és moiare cipők	110-150	
Férfi cipő I-a vacott divat forma	190-240	
Gyermek cipők min- den nagyságban	35-180	

**Szandálok,
komótecipők,
bakancsok!**

Előrehaladott nyári idény
miatt az összes
nyári anyagok
méligen leszállított
árban kaphatók

Heller, Weisz és Molnár

női divat-
árúházában Cluj,
Wesselényi-u. 6.

MODERN ÜVEGCSISZOLDA ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna
(Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket
és butorüvegeket minden
méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás!
Kérjen árajánlatot!

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage
Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb.
Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése
Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

NYUGÁGYAK

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

kívánatra egyes drbként is bár-
hova gyári áron szállíthatnak
kartámlával, lábrésszel prima
vászonnal 250.—, vászon nél-
kül 150.— lei ellenében 0000

Uj! Megnyilt Uj!

Clujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
szücsműhelye

ahol minden e szakmába vágó
munkát legújabb divat szerint ju-
tányosan és pontosan eszközöl.
1387

Sport-, kötött-árúház

Aradi kötő- és kötöttszövőgyár
lerakata.
Cluj, Wesselényi-u. 16.

Kötött kabátok, swetterek, kötött
ruhák harisnya és keztyű eredeti
gyári árban kapható 1394

Külföldi likőr és pezsgó
különlegességei kaphatók **Lucullus-nál** Oradea-Mare,
Bémer-tér 1392

Szőrmék művészies feldolgozása

Déri Lajos,
Cluj, Strada Memorandului No. 3. (volt Unió-u.)

szusztus 6
ÉSZET
HAZ
k foradalm.
valda és Pafk.
őszerpekben:
Wigo Larsen.
kor: Ugyanaz
Rendes hely-
i kabaré. Saép
k az embert.
(Ujdonságok
Gózon Gyula
gyek királya.
ppen Harry
ózsák. (Olesó
: (Ugyanaz
órákor: Kerfi
ári. Az ideg-
ombert. Tebet-
ncok. (Berký
épésével.)
gyek királya
kkal.) 7 órákor
akkal.) 9 óra-
er! Vincellér
unk? Bodri.
magánszámok,
erky Lili és
kával.)
gyek királya.
harc a hógyek-
l.) 7 órákor:
akkal.) 9 óra-
cellér iskola.
dri. Ugyanaz
tréfák és
Gózon Gyula
gyek királya.
helyárakkal.)
ndes helyárak-
baré Vincellér
unk? Bodri.
számok, tréfák
Gózon Gyula
gyek királya.
rész: Boldog
akkal.) 7 óra-
helyárakkal.)
emier! Buvös
rn házasság.
magánszámok,
erky Lili és
kával.)
gyek királya.
lyárak.) 7 óra-
helyárakkal.)
Buvös szók.
sság. Sámson
k, tréfák és
Gózon Gyula
nthajó. (Pau-
r. Olesó hely-
anaz. (Olesó
r: Ugyanaz.
órákor: Kerfi
Bronz ökör.
on és Dolila.
áncok. (Berký
épésével.)
jegyei előre
ntárásnál.
TON ERNŐ
állalat R. T.
zám 977.
gyermek
áru nagy
n érkezett
& Spitz
Cluj-Ko-
király-tér)
1382
pható
melységesen
tozása
osztálya
L. Pop 10.
Ignác
kereskedése
falom-u.) 16
Calea Vic-
ei 99. szám.
fon 2-71.
1371

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok belgi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bételegköltőség fizetendő.

Keresek ügyes, nőtlen, vaszakmában jártas segédat augusztus 15-iki belépésre, ki a román, magyar nyelvet jól bírja. Ajánlatot, fizetési igény megjelölésével kér Deutsch & Geist cég, Marosludas. 4351-1

Izraelita, ügyes fűszeresegédat keresek aug. 15-iki belépésre, ki román, magyar nyelvet jól bírja. Fizetési igények megjelölésével ajánlatot kér Deutsch & Geist cég, Marosludas. 4352-1

Kereskedelmi érettségivel bíró fiatalember azonnali belépésre gyakornoki állást keres. Megkereséseket „Ügyes” jellegre kiadóhivatalba kérek. 4349-1

Eladó elsőrangú Wertheim-kassa. Monostori-ut 37. 4346-1

Keresek 5 és 3 éves gyermekem mellé IV. polgárit végzett, jobb családból való leányt, esetleg ovónőt. Német nyelvet bíró előnyben. Ajánlatok Weisz Sándor jegyzőhöz, Miszottfalú. 4347-1

Bádogos segéd kromm-munkás felvétetik Grünwaldnál, Széchenyi-tér 13.

Keresek egy zsidó tanítónőt ki két gyermekemet az I. és IV. elemre előkészítse, megkivántatik német nyelv, kézimunkálás és begedü-tudás. Jeremiás Bertalan Zsibó. 4334-1

Az Uj Kelet könyvosztálya irodalmunkában jártas, perfect géprónót keres, aki németül is tud. Jelentkezni lehet d. u. 3-6 óra között az Uj Keletnél.

Segéd, perfect, önálló munkaerő felvétetik Ausländer Lajos üvegkereskedés Cluj. 4345-1

Benötige für meine Warenabteilung einen tüchtigen Buchhalter mit langjähriger Praxis der deutsch-ungarischen Sprache in Wort und Schrift vollkommen mächtig ist. Offerte an Philipp Citron Warenhaus Mediasch erbeten. 4324-1

Üveges-segéd, fiatal, zsidó, kerestetik. Ajánlatok Pollak Ferenchez, Máramaroszigetre. Lakás, ellátás tulajdonosnál. 4340-1

Kocsi, mosógép, felsőbőr és szilgyártóblank
állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. **Vagontételeinél 5 százalékos kedvezmény.**

SÁMSON-BŐRGYÁR
Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86, lakás 3-87, szám.

Pályázat.

A sepsiszentgyörgyi zsidó hitközséghez sürgősen kerestetik egy kántor-tanító. Megkivántatik tanítói oklevél vagy legalább is a Tarbut szünidei kurzusának tanúsítványa. Kötelessége lesz a kántori teendők elvégzése mellett az elemi és középiskolákban való hitoktatás és felállítandó elemi iskolákban való tanítás. Fizetés két szobából és melléképületekből álló lakás és 1500 lel havi illetmény. Pályázati kérelmek az előjárásához simzendők, Utiköltségek csak a meghívottnak térítetnek meg.

Dr. Fenyves, elnök.

4299-1

Kássa Albert

Gép- és elektrotechnikai műszaki vállalata

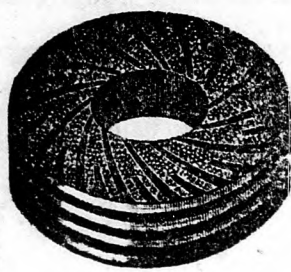
Cluj, C. Victoriei 99.

Nagymennyiségű himzett kendő érkezett

Judovits Lázár,

Cluj, Szép-u. 2. Telefon 858. Kendő, szövőfonal és Grohman-fejtő nagykereskedésébe. Engros eladás. Legolcsóbb árak! 4338-1

Eladó prima asztalosáru cca 200 m³ felfűrészt lucfenyőfa szokványos dimenziókban
Weiskopf Manó, Felsővisó

„Kálnai” Malomkőgyár

Targu-Mures—Marosvásárhely
Gyárt legnagyobb teljesítményű, ugy buza, mint tengeri őrlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkővet. **Minőségért garatálók!** 1367

Papir és fűszernagykereskedők figyelmét felhívja az iskola saisonra „Zea” első román krétagyár Cluj.

Egy irodalmi teendőkből jártas nőt azonnal alkalmazunk

Fehérnemű és Ruhagyár, Cluj, Malom-u. 12. 4348-1

Engros. Olcsó bevásárlási forrás rövid, bazár, galanterie cikkekben **Feiner Testvérek**, Cluj, Unió-u. 11. Bent az udvarban. 1303

Cégtáblákat

legolcsóbban készít 1816 **JAKAB** Sárda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Utazó bőrönd és táska legjobb minőségben kapható **Farmati bőröndösnél** Cluj, Str. Memorandei (Unió-u.) 16.

RÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban) Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondulálás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Hajat veszek! **PÉTERFI JULISKA**

Írógépek

és kellekek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. 1370

Finkler Antal Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 40. Telefon 493.

Ernemann-Werke, Dresden

fényképezési gépek és lemezek

Befa (vorm. Dr. Schleussner) Berlin

Aristo-, celloidin-, gáz-fény és bromezüst papírok

Tip-Top chemische Werke, Wien

fényképezési vegyszerek

gyári lerakata

Segesváry és Társai

cégnél, Cluj-Kolozsvár Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 25. — Eladás nagyban és kicsinyben. Sötétkamra díjtalanul. 1263

Budapesti

VII., Rákóczy-ut 6. és 1276

Wieni

I., Rotenturmstrasse 27. számú házaink útján egy a darabáru, mint vagonrakomány forgalmat Románia, Magyarország és Austria között

5—10—15 napi

határidőn belül — kötbér kikötése mellett — sikerül lebonyolítanunk.

Ugyszintén határidő mellett vállaljuk a német cseh és olasz szállítmányokat.

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalat, Cluj, Piata Unirii 26. Fiókok: Oradea-Mare Rimanozci-u. 12 Orsova, Dunapart.

Saját expositurák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Szolnok, Biharkeresztés, Békéscsaba, Kőtegyán, Biharpüspöki.

Befőttes üvegek és poharak, Tábla függő és fali lámpák

raktárról azonnal megrendelhetők **Ausländer Lajos** 1353

Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54. **En-gros! En-detail!**

Hitelesített ürmértékek

nagybani gyártása R. M. S. (trafik) táblák kaphatók.

Grünwald Jakob 1296

bádogárugyára Cluj, P. Mihai Vict. (Széchenyi-tér) 13.

Marx-féle

Emaillakk, Bernsteinpadlóakk, Kocsilakkok, Copál, Damár, Bőr, Iskolatáblalakkok, stb.

Nürnbergi ecetek gyári lerakata

Nagy raktár valódi német vegyi és földfestékekben és mindennemű festékárúknak, valamint festőszerszámokban

Rados & Co. Cluj,

Calea Regele Ferdinand 21. sz. Telefon 692. 1360-1

Edény- és vaskereskedők figyelmébe!

Friedmann M. edénynagykereskedő
Cluj-Kolozsvár, Strada Dacia (volt Radák-utca) 5. sz. Telefonszám: 10—17.

Van szerencsém a m. t. vevőimet értesíteni, hogy raktáromon vannak 1 vagon **pozsonyligetfalui**, 1 vagon **füleki**, 1 vagon **Sternlicht-féle**, 1 vagon **Scholtz-féle** és nagymennyiségű **Austria** gyártmányu prima zománcozott lemezédények, 3 vagon I-a kék és fekete vasedény. Jelenleg uton van még 1 vagon **budafoki zománcédény** és 1 vagon **pilseni vasedény**. Továbbá kaphatók **evőeszközök**, **Martin-acél**, **Gigand** és **aluminium kanalak**, **konyhakések**, **bárdok**, **gyümölcsprés**, **mandulaőrölő**, **húsvágógép**, **gyorsfőző**, **fehér és fekete bádogára**, **Dam** és **Ludwig-féle lakatok**, **magyar-belga patkósarok**, **négyszögű szénavilla** és **vassgereblye**. — Kérem a mélyen tisztelt vevőimet, hogy szükségüket mielőbb fedezni sziveskedjenek, mert a mostani valutaemelés következtében az árak is napról-napra emelkednek. — A bevásárlásokat legelőszérűbb személyesen eszközöznöm. 4209-1

Kadma-nyomda kiadása, Cluj—Kolozsvár.